

दल त्याग ऐन, २०५४

प्रमाणीकरण र प्रकाशन मिति

२०५४।६।१४

संशोधन गर्ने ऐन

गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन

गर्ने ऐन, २०६६^०

२०६६।१०।७

२०५४ सालको ऐन नं. ६

✂.....

दल त्यागको सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना : ^०संविधान सभाको सदस्यको निर्वाचनमा कुनै राजनैतिक संगठन वा दलको उम्मेदवार भई निर्वाचित भएको सदस्यको त्यस्तो संगठन वा दल त्याग गरेको मान्न सकिने अवस्था र दल त्याग गरेको सूचना दिने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवको शासनकालको छव्वीसौं वर्षमा संसदले यो ऐन बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :** (१) यस ऐनको नाम “दल त्याग ऐन, २०५४” रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा :** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-

(क) “दल” भन्नाले ^०नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ बमोजिम ^०संविधान सभाको सदस्यको निर्वाचनमा कुनै व्यक्तिले जुन राजनैतिक संगठन वा दलको उम्मेदवार भई निर्वाचित भएको हो सो राजनैतिक संगठन वा दल सम्झनु पर्छ ।

^० यो ऐन संवत् २०६५ साल जेठ १५ गतेदेखि लागू भएको, प्रशस्ती र अधिराज्य शब्द भिक्तिएको ।

✂ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा भिक्तिएको ।

* गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।

* गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।

* गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।

- (ख) “संविधान सभा दल” भन्नाले दलको उम्मेदवार भई निर्वाचित संविधान सभाका सदस्यहरू रही गठन भएको संविधान सभा दल सम्झनु पर्छ ।

स्पष्टीकरण : यस खण्डको प्रयोजनको लागि खण्ड (घ) को उपखण्ड (२) र (३) बमोजिम कुनै दलमा प्रवेश गरेको सदस्यको हकमा निज प्रवेश गरेको दलको संविधान सभा दललाई समेत जनाउँछ ।

- (ग) “कार्यकारिणी समिति” भन्नाले कुनै दलको केन्द्रीय कार्यकारिणी समिति सम्झनु पर्छ र सो शब्दले सम्बन्धित दलको विधानमा जुनसुकै नामबाट नामाकरण गरिएको भएतापनि सो दलको केन्द्रीय कार्यकारिणी समितिको काम गर्न गठन भएको निकायलाई समेत जनाउँछ ।

- (घ) “सदस्य” भन्नाले देहायको व्यक्ति सम्झनु पर्छ :-

(१) कुनै दलको उम्मेदवारको रूपमा संविधान सभाका सदस्य पदमा निर्वाचित भई प्रचलित कानून बमोजिम शपथ ग्रहण गरेको वा नगरेको व्यक्ति,

(२) स्वतन्त्र उम्मेदवारको रूपमा संविधान सभाको सदस्य पदमा निर्वाचित भई कुनै दलमा प्रवेश गरी सोको सूचना संविधान सभा सचिवालयलाई दिएको व्यक्ति, र

(३) कुनै दलको उम्मेदवार भई संविधान सभाको सदस्य पदमा निर्वाचित भई दफा ५ को खण्ड (ग) वा (घ) बमोजिम अन्य कुनै दलमा प्रवेश गरी त्यसको सूचना संविधान सभा सचिवालयलाई दिएको व्यक्ति ।

- (ङ) “सचेतक” भन्नाले सम्बन्धित संसदीय दलले सचेतकको काम गर्न तोकेको सदस्य सम्झनु पर्छ र सो शब्दले मुख्य सचेतक र प्रमुख सचेतकलाई समेत जनाउँछ ।

§ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
 § गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
 § गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
 § गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
 § गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
 § गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
 § गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
 § गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
 § गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।

३. दल त्याग गरेको मान्न सकिने : (१) कुनै सदस्यले देहायको कुनै कार्य गरेमा सम्बन्धित दलले सो सदस्यले दल त्याग गरेको मान्न सक्नेछ :-

- (क) दलको सदस्यताबाट लिखित राजीनामा दिएमा,
- (ख) अर्को दलको सदस्यता लिएमा,
- (ग) आफु समेत संलग्न भई अर्को दल गठन गरेमा,
- (घ) आफनो संसदीय दलको ⁺नेता वा सचेतकले दिएको निर्देशन (व्हीप) विपरीत सदनमा मतदान गरेमा, तटस्थ रहेमा वा मतदानमा अनुपस्थित भएमा ।
- (ङ) दफा ५ को उपदफा (१) को खण्ड (घ) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको विपरीत कार्य गरेमा ।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (घ) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कुनै सदस्यले आफनो काबुभन्दा बाहिरको परिस्थिति परी सचेतकको निर्देशन मान्न नसक्ने स्थिति उत्पन्न भएको आधार र कारण खोली संसदीय दल वा सचेतक समक्ष निज वा निजको प्रतिनिधिले त्यस्तो कार्य भए गरेको मितिले पन्ध्र दिनभित्र लिखित निवेदन दिएमा सो सम्बन्धमा संसदीय दलले गठन गरेको जाँचबुझ समितिले आवश्यक जाँचबुझ गर्नेछ र त्यसरी जाँचबुझ गर्दा निवेदनमा उल्लिखित आधार र कारण सन्तोषजनक देखिएमा यो ऐन बमोजिम दल त्याग गरेको नमानिने गरी कार्यकारिणी समिति समक्ष सिफारिस गर्न सक्नेछ ।

४. दल त्याग गरेको सूचना दिन सकिने : कुनै सदस्यले दफा ३ बमोजिम दल त्याग गरेको मान्न सकिने कुनै कार्य गरेमा सम्बन्धित दलले त्यस्तो सदस्यले दल त्याग गरेको सूचना दिन सक्नेछ ।

५. दल त्याग गरेको नमानिने : (१) देहायको अवस्थामा सदस्यले दल त्याग गरेको मानिने छैन :-

- (क) [॥]संविधान सभाको अध्यक्षले दफा ३ को खण्ड (क) वा (घ) बमोजिमको कार्य गरेमा,

⁺ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा थप ।

[॥] गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।

- (ख) संविधान सभाको अध्यक्षको अध्यक्षको अनुपस्थितिमा
संविधान सभाको अध्यक्षता गर्ने सदस्यले त्यस्तो सभाको
अध्यक्षता गरेको समयमा दफा ३ को खण्ड (घ) बमोजिमको
कार्य गरेमा,
- (ग) कुनै दलको कार्यकारिणी समितिको कम्तीमा चालीस प्रतिशत
सदस्यहरू छुट्टिई नयाँ दल बनाई सो दलमा वा भइरहेको
अर्को दलमा समाहित भई सदस्यहरू सोही दलमा प्रवेश
गरेमा,
- (घ) कुनै दलको संविधान सभा दलको कम्तीमा चालीस
प्रतिशत सदस्यहरू आफ्नो दलबाट छुट्टिई नयाँ राजनैतिक
संगठन वा दल बनाएमा वा भइरहेको अर्को दलमा प्रवेश
गरेमा,

तर एक पटक विभाजन भएकोमा विभाजित
संविधान सभा दलका सदस्यले सोही कार्यावधिमा पुनः
विभाजित हुन पाउने छैन ।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (ग) वा (घ) बमोजिम नयाँ दल बनाएमा
भइरहेको अन्य कुनै दलमा समाहित भएमा त्यस्तो सदस्यहरूको नामावली सहित
अन्य कातजातहरू सम्बन्धित दलले संसद सचिवालयलाई दिनु पर्नेछ ।

६. सफाइको मौका दिनु पर्ने : कुनै दलले यस ऐन बमोजिम दलको कुनै सदस्यले दल
त्याग गरेको सूचना संविधान सभा सचिवालयलाई दिनु अघि त्यस्तो सदस्यलाई
आफ्नो सफाइ पेश गर्न पन्ध्र दिनको म्याद दिनु पर्नेछ ।
७. दल त्याग गरेको सूचना दिने कार्यविधि : कुनै सदस्यले दफा ३ बमोजिम दल
त्याग गरेको मान्न सकिने कुनै कार्य गरेमा सम्बन्धित दलले संविधान सभा
सचिवालयलाई त्यस्को सूचना दिंदा देहाय बमोजिम कार्यविधि अपनाउनु पर्नेछ :-

⌘ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
⌘ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
⌘ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
⌘ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
⌘ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
⌘ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।

- (क) दल त्याग गरेको सूचना दिने निर्णय सम्बन्धित दलको कार्यकारिणी समितिको कूल सदस्य संख्याको बहुमतबाट भएको हुन पर्नेछ ।
- (ख) खण्ड (क) बमोजिमको निर्णय गर्दा दलको तर्फबाट त्यस्तो निर्णय प्रमाणित गर्ने पदाधिकारीको दर्जा समेत खुलाउनु पर्नेछ ।
- (ग) खण्ड (क) बमोजिमको कार्यकारिणी समितिको निर्णय खण्ड (ख) बमोजिमको पदाधिकारीले प्रमाणित गरेको प्रतिलिपिको साथमा सोसंग सम्बन्धित अन्य प्रमाण कागजात समेत संलग्न गर्नु पर्नेछ ।
८. **सूचना पेश गर्ने** : दफा ७ बमोजिम दल त्याग गरेको सूचना दर्ता भएपछि त्यस्तो सूचना र सो साथ संलग्न कागजात ^{११}संविधान सभाको अध्यक्ष हकमा सभामुख समक्ष र राष्ट्रिय सभाको सदस्यको हकमा अध्यक्ष समक्ष पेश गरिनेछ ।
९. **जाँचबुझ गर्ने** : दफा ८ बमोजिम सूचना तथा तत्सम्बन्धी कागजात प्राप्त भएपछि ^{११}संविधान सभाको अध्यक्षले दल त्यागको सूचना दिँदा दलले यस ऐन बमोजिम पूरा गर्नु पर्ने शर्त र प्रक्रिया पूरा गरे नगरेको सम्बन्धमा जाँचबुझ गर्न सक्नेछ ।
१०. **संविधान सभालाई जानकारी दिने वा सूचना प्रकाशन गर्ने** : दफा ८ बमोजिम पेश हुन आएको सूचना दफा ९ बमोजिम जाँचबुझ गर्दा दल त्यागको सूचना दिने सम्बन्धमा यस ऐन बमोजिम पूरा गर्नु पर्ने शर्त र प्रक्रिया पूरा गरेको देखिन आएमा ^{११}संविधान सभाको अध्यक्षले दफा ७ बमोजिम दल त्यागको सूचना दर्ता भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र दल त्याग सम्बन्धमा प्राप्त सूचनाको जानकारी सम्बन्धित ^{११}संविधान सभालाई दिनेछ र ^{११}संविधान सभाको अधिवेशन चालू नरहेको अवस्थामा त्यस्तो सूचना ^{११}संविधान सभा सचिवालयको सूचना पाटीमा टाँस गर्नु पर्नेछ ।
११. **स्थान रिक्त हुने** : (१) दफा १० बमोजिम सम्बन्धित ^{११}संविधान सभालाई दल त्यागको सूचना दिएपछि वा त्यस्तो सूचना संविधान सभा सचिवालयको सूचना पाटीमा टाँस गरेपछि ^{११}संविधान सभामा त्यस्तो सदस्यको स्थान रिक्त भएको मानिनेछ ।
१२. *
१३. **आन्तरिक कारबाही मानिने** : दल त्यागको सम्बन्धमा ^{११}संविधान सभाको अध्यक्षले दफा १० बमोजिम सम्बन्धित ^{११}संविधान सभालाई सूचना दिएको वा त्यस्तो सूचना प्रकाशन गरेको विषय ^{११}संविधान सभाको आन्तरिक कारबाही मानिनेछ ।

^{११} गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
^{११} गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
^{११} गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
^{११} गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
^{११} गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
^{११} गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
^{११} गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
^{११} गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
^{११} गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
^{११} गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा खारेज ।

नेपाल कानून आयोग

-
- § गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
§ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।
§ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।